

καὶ ἐκλεξας καὶ ἐφαντάσθη· ἐπειδὴ ἔλαβες μόνον τὰ καθ' ἕκαστα, ὅσα ζωγραφοῦσι τὸ σῶμα, ἀπέβαλες δὲ τὰ εἰκονίζοντά τὴν ψυχὴν. Καὶ εἰς μὲν τὸ σχεδίδιον σου βλέπω σῶμα γέροντος· ρικνὸν καὶ δύσμορφον ὑπὸ τῶν πόνων, εἰς δὲ τὸ σύμπλεγμα τοῦ Ἀγῆσανδρου βλέπω ἀπαθὴ καρδίαν πατρὸς, καρτερικὴν δὲ ψυχὴν φρονίμου ἀνθρώπου.

Ἀλλὰ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ σχεδίου δὲν σοὶ φαίνεται φυσικώτερον; μὲ ἐρώτησεν ὁ τεχνίτης.

Πιστεύω, ἀπεκρίθην· ἀλλὰ ὁ σκοπὸς τῶν καλῶν τεχνῶν δὲν ὑπάρχει ἡ μίμησης ἀπλῶς τῆς φύσεως, ἀλλ' ἡ μίμησης τῆς καλῆς φύσεως, ὥστε οὐχὶ νὰ κινήσῃ μόνον τὴν αἴσθησιν, ἀλλὰ νὰ τὴν κινήσῃ ἐπ' ἀγαθῷ.

Εἰπέ μοι λοιπόν, Σὲ παρακαλῶ, εἶπεν ὁ τεχνίτης, ποῦ εὕρισκεις τὴν εὐφύαν θαυμαζομένην παρὰ σοῦ ἐπὶ τοῦ ἀγάλματος τούτου;

Ὁ Ἀγῆσανδρος διετάχθη νὰ παραστήσῃ ἐπὶ τοῦ μαρμάρου τὴν συμφορὰν τοῦ Λαοκόοντος. Ὅθεν εἶπε θεθαίως καθ' ἑαυτὸν· ἀ-ἐκλέξω τὸ κυριώτατον, ἡ σπουδαιότατον μέρος, τὸ ὁποῖον πραγματικῶς εὐθὺς ἀφ' ἑαυτοῦ αὐτὸ θέλει προσεγγίσει φρικὴν, ἂν μάλιστα ἔκτε λεισθῇ ἐντέχνως· ἀλλὰ τίς ὑποφέρει νὰ ἴδῃ δύο παιδία μετὰ τοῦ γέροντος πατρὸς των ὑπὸ δύο ὄρεων κατασπαρτάμενα; Καὶ ὅμως πρέπει οὐχὶ μόνον νὰ ὑποφέρῃ ὁ θεατὴς τὸ εἰκονιζόμενον, ἀλλὰ καὶ νὰ τὸ ζητήσῃ μάλιστα. Οὕτω δὲ σκεπτόμενος ὁ τεχνίτης κατέβη εἰς τοὺς μυχοὺς τῆς καρδίας του διὰ νὰ ἐρωτήσῃ ἐναλλάξ τὴν φαντασίαν ἐνταυτῷ καὶ τὸ λογικόν του. Εὐρῆκα ἀνεβόησεν· ἐπειτα τὸ μυστήριον, δρεῖλιν νὰ κολάσω τὸ φρικαλέον τοῦ δράματος διὰ τοῦ εὐαρέστου τῶν συμπληρωμάτων. Ὅθεν θέλω μὲν παραδῶσει τὸ σῶμα τοῦ γέροντος, εἰς τοὺς δόνοντας τοῦ ὄρεως, ἀλλὰ παριστάνων συγχρόνως τινα μεγαλοπρέπειαν· ἐπειδὴ θέλω παραστήσῃ μέρος μόνον τῆς φυσικῆς δδύνης ἐμπνέων εἰς τὸν πάσχοντα ἥρωϊκὴν καρτερίαν, εἰς δὲ τὴν ὄψιν θέλει ἀναφανῆσθαι καὶ τοῦ πατρὸς ἡ θλιψίς. Τὰ παιδία ὅμως αὐτὰ νὰ παραστήσω διασχιζόμενα ἀνωφελῶς ὑπὸ τοῦ ὄρεως, ὁποῖα ἀηδὴς μονοτονία καὶ κατάχρησις τῆς συμπαθείας! Συμφέρεται μᾶλλον νὰ ἐξεικονίσω τὰ παιδία ἐκ διαφόρων θέσεων πρὸς τὸν πατέρα ἐρχόμενα· οἱ ὄρεις θέλουσι μὲν περιπλέξει ἀμφοτέρω, ἀλλ' ἐν μόνον κυρίως θέλει φανερωθῇ, τὸ νεώτερον, διὰ νὰ κινήσῃ καὶ πλείωτερον οἶκτον, τὸ δὲ ἕτερον θέλει φανῆσθαι ἀπλῶς περιεσπειραμένον ὑπὸ τοῦ πελωρίου θηρίου, ὁ δὲ φόνος του ἀναβάλλεται! Ἰσως τοιοῦτοτρόπως ἐξαλειφθῇ ἐν μέρει τὸ φρικαλέον θέαμα κατασπαρταζομένου πατρὸς ἰὼν ἐπικρατῇ τὸ πάθος τῆς συμπαθείας.

Ἰδὲ μετὰ ταῦτα, εἶπα εἰς τὸν νέον, πῶς ὁ Ἀγῆσανδρος ἐξετέλεσε τὸ λογικὸν ἐνταυτῷ καὶ ὑψηλὸν τοῦ το σχεδίδιον του.

Αληθῶς, ὑπέλαβεν ὁ τεχνίτης, θαυμάζω τὴν συστολὴν τῶν μυῶνων βασανιζομένων ὑπὸ τοῦ ἄλγους.

Γνώντι περὶ συστολῆς μυῶνων πρόκειται! Στεῖς οἱ τεχνίται δὲν βλέπετε ποτὲ ἄλλο παρὰ τὴν μηχανικὴν ἐκτέλεσιν, θαυμάζετε δὲ πάντοτε τῆς χειρὸς τοῦ ἔργου ὅθεν διαφεύγει παντελῶς τὴν προσοχὴν σας τὸ ἔργον τῆς εὐφύας. Ἐπαίνεσον τὸ σχῆμα, καὶ τὴν σύνθεσιν, ἀλλ' ὅπου πρέπει, καὶ ἀφ' οὗ προηγηθῶσι τὰ σκέλη τοῦ παιδίου τούτου! Ματαίως στρέφεται

τὸ σῶμα, ἡ σὰρκες παραστῶσιν ὀλιγότερον ἐμφαντικῶς; Πόσον δ' ἐξεναντίας ἀτεχνον ἀπέβαινε τὸ ἔργον ἂν ὁ εὐαίσθητος θεατὴς μὴ εὕρισκων τί νὰ θαυμάσῃ τὸ σύνολον ἡναγκάζεται νὰ βόσκη τὴν περιέργειάν του καὶ καθ' ἕκαστα! Τότε μόνον τὸ ἀγαλμα, ἡ καὶ ποίημα ὑπάρχουσι πραγματικῶς ἐντελῆ, ὅταν κυρίως πρῶτον ἡ αἰσθησις, ἐπειτα δὲ ἡ σκέψις ἀνευρίσκη τὴν ἀξίαν του.

Τὸ κατ' ἐμὲ θαυμάζω κυρίως ἐνταῦθα τὴν καρδίαν τοῦ δυστυχοῦς πατρὸς, τὴν καρτερικὴν ψυχὴν τοῦ πατρὸς καὶ τὴν αξιοθρήνητον τύχην τοῦ γέροντος· τίλει ταῖον δὲ πάντων τοῦ· τρομεροῦς πόνοιο τοῦ ἀνθρώπου.

Ὅταν δὲ ἐπειτα ἀναζητῶ τὴν τεχνικὴν ἀξίαν, εὕρισκω παντοῦ ἀγχινοῖαν καὶ κρίσιν καὶ μεγαλοπρεπὴ συνάμα.

Ὁ ἀγαλματοποιὸς θέλων νὰ δείξῃ ἀντιπαλαίοντα τὴν σωματικὴν δδύνην, τὴν φιλοστοργίαν καὶ τὴν ἀνδρίαν ἐπὶ τοῦ Λαοκόοντος· εὕρηκε τὴν ἀρίστην θέσιν τοῦ σώματος· ἐπειδὴ προσβαλλόμενος ἐκ τῶν λαγῶν ὁ Λαοκόων ἀναγκάζεται νὰ ἀνορθώσῃ, ὅλον τὸ σῶμα διὰ νὰ φύγῃ τοὺς λυσσώδεις τοῦ θηρίου δδύνην· ἐπειτα περιτυλισσόμενος καὶ ἐπὶ τῶν ὤμων διακλινῶν ἀνοίξῃ τοὺς βραχίονας, νὰ κλινῇ δὲ καὶ τὴν κεφαλὴν εἰς τὰ ἐμπροσθεν ἐπιθυμῶν νὰ διαζῆξῃ τὴν σπείραν ταύτην.

Ἀλλὰ τὴν προκειμένην θέσιν ἤβελον ταραξίσειν ἡ σφοδρότης τοῦ τόπου· διὰ τοῦτο ὁ τεχνίτης τὴν κατεστῆσθε σχεδὸν ἀκίνητον περιπλέκων ὅλα τὰ κατωτέρω μέρη τοῦ σώματος μέρη δι' ἀλλεπαλλήλων γύρων τοῦ σώματος πέλωρος.

Ἐνταῦθα μάλιστα ἀναφαίνεται ἡ πᾶλη τῶν εἰρησίων καὶ τῆς ἀνδρίας· ἡ φωνὴ τοῦ παθού· εὕρισκεται ἐνταῦθα εἰς τὰ ἐξ ἡμισείας ἡοιγμένα χεῖλη· ἀλλ' ἡ ἀνδρεία τὰ κλείει, καὶ δὲν δύναται πλέον νὰ ἐξέλθῃ· ἐλθὼν ἐπιφάνεια τοῦ βασανιζομένου τούτου σώματος· ὁμοῦς ζεὶ θάλασσαν ταραττομένην καὶ βράζουσαν ὑπὸ τῶν κυμάτων. Βλέπεις τοῦ· ὀφθαλμοὺς κλαίοντας ὑπὸ τῶν πόνων, θλιβομένους δὲ ἐτι μᾶλλον διὰ τὴν πατρὸς φιλοστοργίαν.

Ἀλλ' ὁ ἀριστοτέχνης ἐφέλκει τὸν θεατὴν ὑπὲρ τοῦ νεωτέρου παιδίου· ἔτρεχε τὸ δυστυχὲς εἰς τὰς τρικυβίας ἀγκάλας! ἐξαίρνης δὲ φοβερός ὄρις κατ' αὐτόν καὶ ἀφ' οὗ τὸ προφθάνει, περιπλέκει μὴδὲ σπείρας τὰς κνήμας του, ἐπειτα δὲ τὸ πᾶν καὶ τὸ κρατεῖ μετέωρον εἰς τὸν ἀέρα! ἐν' ᾧ δὲ ἐπὶ σπείρας ταυίζει τοὺς βραχίονάς του! Μετὰ ταῦτα καταβαίνει, μέχρι τοῦ στήθους τὸ συσφίγγει τὸν, ὥστε τὸ πνίγει, τὸ δὲ παιδίον ἐκπνέει ἀπὸ τὸν εἰς τὸν πατέρα του· ὁποῖα θέα παθητικὴ! ἀποθάνῃ τοσοῦτον μικρὸν καὶ κατὰ τοιοῦτον τρόπον τὸ τρομερὸν αὐτὸ σῶμα ἀγχόμενον ὑπὸ ὄρεως! τὸ τελεῖται δὲν ἐδασανίσθη εἰς πολὺν χρόνον!

Ἡ τραγωδία δὲν ἐτελείωσεν· ἐπειδὴ ἡ τύχη πρωτοτόκου εἰσέτι δὲν ἀπερασίωσεν· πῶς οὐτε ἀνθρώποι, οὐτε θεοὶ δὲν θέλουσιν ἐπιφανῇ ἐνταῦθα διὰ λύσασθαι ἐκ τῶν μυσαρῶν τούτων ἐρπετῶν σκέλη τοῦ παιδίου τούτου! Ματαίως στρέφεται